

FÄRÖARNA

DE GRÖNA ÖARNA

Dramatiska stup, otaliga får och grönska så långt ögat kan nå.
Färöarna är naturälskarens paradiset och en av världens vackraste platser.
I alla fall om ni frågar Utemagasinet's egen färing - Inna Törnroos.

AV **INNA TÖRNROOS**

Byn Gásadalur med 15 invånare är omringad av höga berg och var därför svår att nå innan man fick tunnel 2012.

Fiske är huvudnäringen på Färöarna.

Han är 21 år och kan inte tänka sig ett bättre ställe att bo på

För unga Jóhannus Kallsberg är ön Kallsøy världens navel

Väderprognosen lovar storm klockan 15. Jag har fem timmar på mig och kör ombord på färjan "Sam".
– Går den här till Kallsøy? frågar jag gubben som vinkar ombord

– Nej, till Kunoy, svarar han och jag greppar genast tag i växelspaken.

– Jag skojar bara, den går till Kallsøy, men vi måste väl också få ha lite roligt, skrattar han och jag försöker skratta med.

Jag anlände till Färöarna dagen innan och trots att jag är född och uppvuxen på öarna har jag aldrig besökt ön som jag nu är på väg till.

Den är en del av Nordöarna och inget ställe man bara svänger förbi.

Färjeresan tar 20 minuter och det är förvånansvärt många som ska med till den glest befolkade ön.

Väl i land visar bilens bensinmätare att jag har minimalt med bensin kvar. Panikslagen vinkar jag till mig en italiensk fotograf som lovar att köra bakom mig hela vägen.

Det visar sig nämligen att namnet "blockflöjten" är ett utmärkt smeknamn på den här ön - inte mindre än fyra tunnlar ska vi igenom för att komma till målet - byn Tröllanes.

Tunnlarna har en körfil och vid möte får jag svänga in i fickor i bergväggen och vänta tills den mötande bilen passerat.

Italienaren ligger troget bakom mig och vi vinkar till varandra när vi klarat av tunnlarne.

Han kommer från Cinque Terre och tänker tälta på ön. Stackare! Tält är inget boendeanternativ på Färöarna. Iallafall inte de 300 dagar på året det regnar, och sannolikheten är ganska så stor att det gör det just den här lördagen.

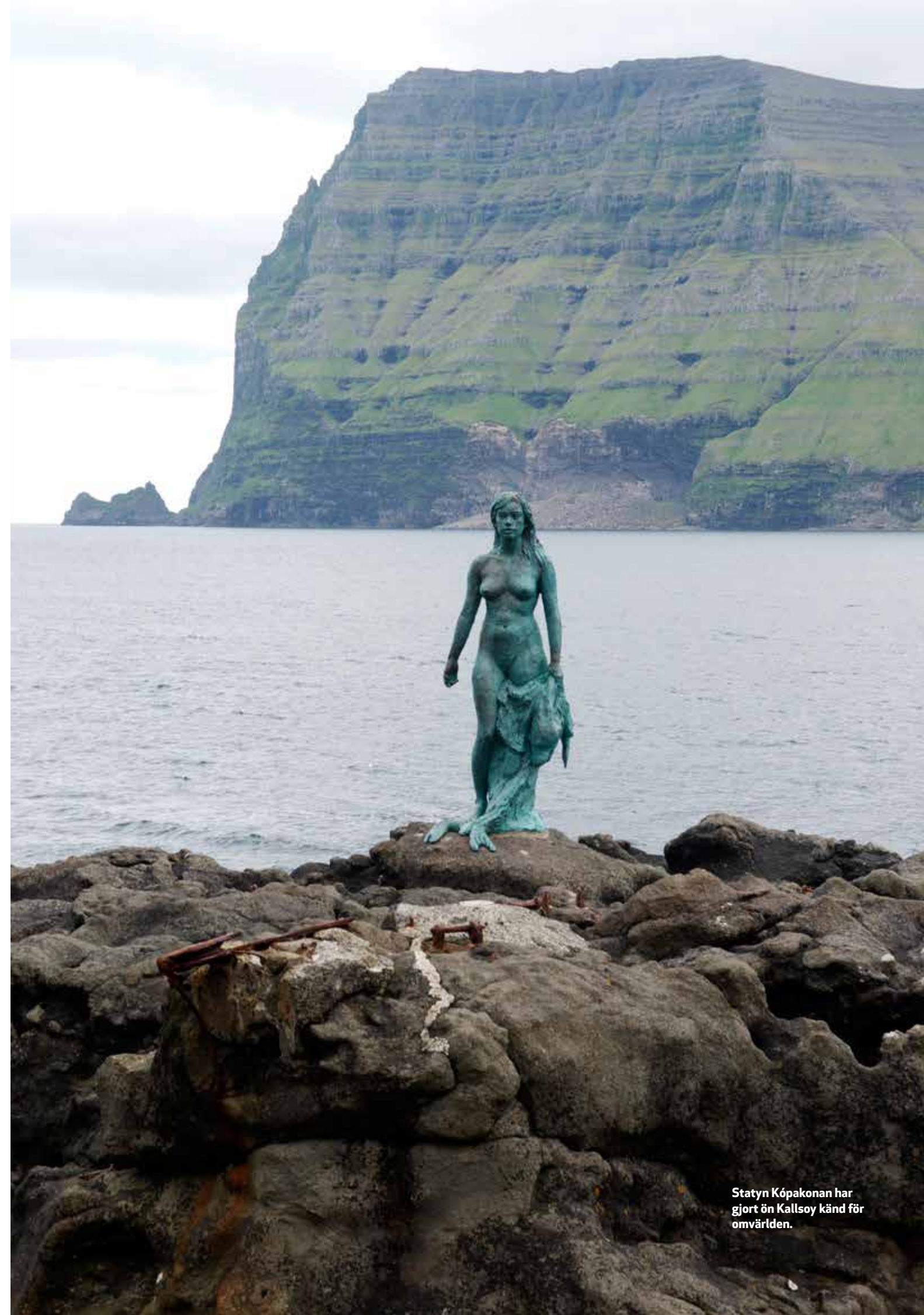
RASADE I HAVET 1920

Mitt mål är att vandra från byn Tröllanes till nordligaste punkten på ön som kallas "Kallurin" - fritt översatt till karlen på svenska. Min guide Jóhannus Kallsgard berättar att egentligen tycker inte byborna om namnet eftersom delen som hette Kallurin rasade i havet 1920. Ön Kallsøy är dock uppkallad efter det och lär inte bli av med namnet då fruns ö - Kunoy ligger granne.

Jóhannus är uppväxt i den lilla byn som nu har 13 invånare. Han är 21 år och kan inte tänka sig ett bättre ställe att bo på.

– Tre dagar i Klaksvík (närmaste stad med 5000 invånare) räcker för mig, då vill jag tillbaka hit, säger han.

Han försörjer sig som guide, fåraherde och så jobbar han extra i pappans smedja. Sedan hans del av ön blev världskänd har guidningen tagit mycket tid. National Geographic utsåg nämligen Färöarna till världens bästa ö 2007 och hade en bild från just Kallurin med på omslaget. →

Statyn Kópakonon har gjort ön Kallsøy känd för omvärlden.

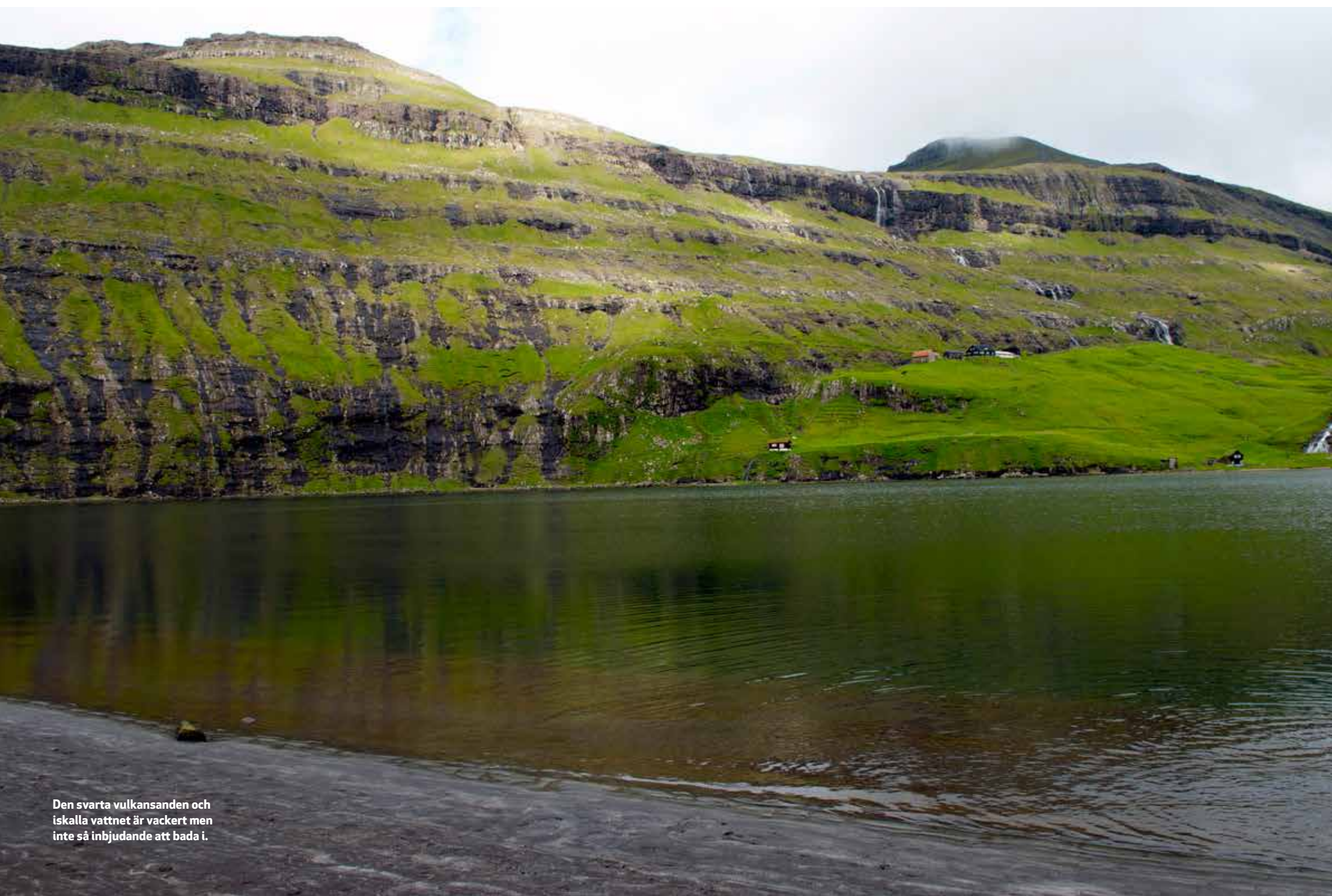
80 000 får bor på Färöarna och blyga är de inte.

Chokladkex finns alltid i matsäcken när fjällturer ska göras.

Lunnefågeln är vacker att se på men även en delikatess på matbordet anser färingarna.

Den svarta vulkansanden och iskalla vattnet är vackert men inte så inbjudande att bada i.

” Nedanför hör vi fåglarnas skrik och här och var flyger en lunnefågel förbi.

Jag och Jóhannus skulle egentligen ha med oss två andra journalister, men de missade färjan så det blev bara vi två. Han går fort, jag har svårt att hänga med uppför backen men han lovar att snart kommer vi till ett platt område. Platt på Färöarna, tänker jag, finns inte!

FÅR, FÅR OCH MERA FÅR

Fären, som finns precis överallt, är oblyga och kommer fram och hälsar. Det har snart gått ett år sedan senaste färslakten så minnet av människan som annat än fotograferande främlingar är vagt.

Jóhannus säger att de har helt ändrat beteende sedan turisterna hittade den här delen av Färöarna.

Han är entusiastisk och väldigt kunnig för sin unga ålder. Italienska fotografen och ett kinesiskt/australiansiskt par passerar oss och Jóhannus berättar på flytande engelska om var de hittar de bästa vinklarna och motiven.

Turens mål är precis sådär fantastiskt som jag hade hoppats. En av världens högst belägna fyrar och ett dramatiskt stup som jag tvingar mig titta utför. Där nedanför hör vi fåglarnas skrik och här och var flyger en lunnefågel förbi.

Italienske fotografen vill få med vinkeln som var med i National Geographic och hasar nerför den smala grässtigen.

Jag vägrar trots Jóhannus övertalningsförsök!
– Jag tar emot om du ramlar ...

Australiensaren och kinesiskan har också kommit ut till fyren och Yoni som kinesiskan heter ställer sig på huvudet medan maken förevigar ögonblicket vid stupet.

– I think I was standing in a pile of sheepshit, säger hon skrattande när hon kommit upp till stående igen.

Klockan går fort och molnen börjar hopa sig på himlen. Orsaken till att färjan till Kallsøy numera alltid är full är en ny staty som ön fått för ett år sedan. Statyn heter ”Kópakonan” och är en mycket känd sägen på Färöarna. Kópur betyder nämligen säl och sägen säger att vid den 13e natten varje år kunde sälarna ta av sig sin dräkt och bli människor. Den här särskilda sälen var en väldigt vacker kvinna och en lokal pojke blev kär i henne och gömde hennes sälklädnad. Hon blev tvungen att gifta sig med honom, och inte för rån många år senare återfick hon sin dräkt och kunde återvända till livet i havet.

Kópakonan är en mäktig syn nere vid havet, och det är inte svårt att förstå att hon blivit så känd redan.

STORMEN KOMMER

Hemfärden till Klaksvik går bra och precis när jag kör av färjan landar de första vattendropparna på fönsterrutan. Campingvagnen som jag och barnen bött i natten före packas ihop och vi kör hemåt.

Nästa dag är tanken att jag ska göra en historisk vandring från huvudstaden Tórshavn till Färöarnas äldsta by Kirkjubö. Men det blir som så ofta på Färöarna att man får anpassa sig till vädret och antingen vänta ut det eller ta plan B.

I det här fallet valde vi plan B. Vi startar i Kirkjubö och skippar att gå över det dimtäckta fjället och tar istället en tur längs udden.

Om Färöarna hade ett kungahus skulle nog kungarna härstamma från Kirkjubö. I bondgården som ligger mitt i by har samma släkt huserat i 17 generationer. Byn är en av de äldsta på Färöarna och har flera av de best bevarade ruinerna.

Vi bestämmer oss för att lämna Kirkjubö och gå den gamla vägen ut dit där tjänstefolket bodde. En vacker väg där vi har lå trots regn och vind på fjällsidorna.

Det är lätt att föreställa sig deras liv på medeltiden då korna skulle tas in, torv skäras och får slaktas.

– Om dessa stenar kunde tala, säger min vän Jógvan som har följt med mig ut.

Vi tar en fika i lä av ruinerna och lyssnar på havets brus nedanför. Jógvan och hans fru Óluva bor i Tórshavn och drömmer om den dagen då det ska komma en tunnel till ön som Jógvan kommer ifrån.

Färöarna har i dagsläget två undersjötunnlar och planerar för två-tre stycken till. Tunnlarna sammanbinder de 18 öarna och nu när de flesta öar går att nå med bil vill alla ha samma fördel och slippa färjeresorna.

Ön där jag är uppväxt – Vágar var den första att få en undersjötunnel i 2003. Där ligger Färöarnas enda flygplats och trafiken är tidvis tät.

Fler och fler upptäcker nämligen Färöarna som turistland. Flygplatsen slår nya rekord hela tiden och befolkningen börjar få upp ögonen för denna nya näring.

BYN SOM BLEV FILMSTJÄRNA

En by som många vill besöka när de är på Färöarna är Gásadalur. De som känner till Färöarna har kanske hört talas om filmen ”1700 meter från framtiden” som spelades in innan tunneln till Gásadalur blev verklighet i 2004. Då var enda sättet att nå byn att gå över det 400 meter höga fjället eller ta helikoptern som endast trafikerade någon gång i veckan.

En kraftig storm har format byn Saksuns lagun. Förr i tiden kom havet ända in i byn. Nu blockerar en stor sanddyn.

Solberg som postmannen hette, och som blev något av en kändis i och med filmen, gick över fjället tre gånger per vecka. Vi som vandrat några gånger har alla beundrat hans kondition, eftersom det inte direkt är någon lätt vandring - men ack så vacker.

I och med tunneln har flera nya hus byggts och enstaka familjer flyttat till byn. Nån metropol lär dock inte Gásadalur bli med sina 15 invånare.

Min gamla barndomsväninna Eyðgerð härstammar från Gásadal och vi väljer den lätta vägen genom tunneln. Delvis därför vi har barn med och delvis för att stigen nerför berget har blivit dålig sedan tunneln kommit.

Ett gäng barn möter oss med kaffe och kakor.

– Vill ni ha fika, frågar den modigaste av flickorna.

– Jo, det vill vi, svarar vi försiktigt eftersom vi inte visste om att det öppnat fik i Gásadal.

– Det är gratis, tillägger flickan.

Flickornas mamma och moster kommer springande nerför backen och bakom henne kommer storebrorsan med en pappkartong som de klätt med plast för att likna ett bord.

– Barnen har hittat på att de ska ha café här ute varje dag klockan 15, säger hon med andan i hal-sen.

Vi tackar och dricker upp det utmärkta kaffet.

Vår planerade vandring nerför berget till den lilla piren får ett abrupt slut. En stor förbudsskylt och varning om att trapporna rasat gör att vi stannar och beundrar den vackra forsen uppe på hä-len istället för nere vid havet.

Att komma med båt till Gásadal går knappt inte. Enstaka dagar per år är havet så stilla att det går att komma in med båt. Så fiske som annars är huvudnäringen på Färöarna har inte varit det viktigaste i Gásadalbornas liv. Markerna runt byn vittnar om ett livligt jordbruk med många djur.

LAGUN I SAKSUN

En annan turistmagnet på Färöarna är byn Saksun och dalen bredvid Saksunardalur.

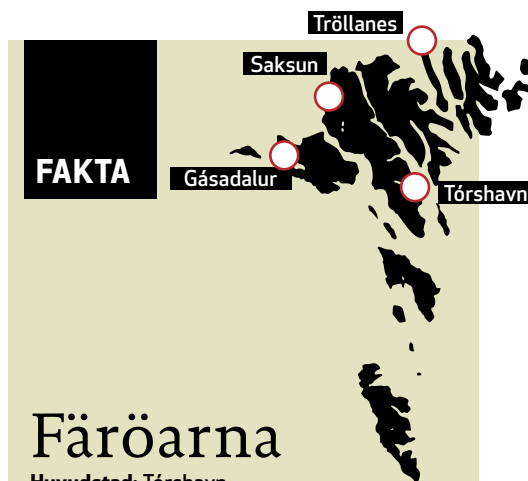
Provianten när man ska ut på tur på Färöarna är alltid kex med mints smak. Fjällen på Färöarna smakar faktiskt mintchoklad i min värld eftersom jag knappt varit på någon vandring utan de gröna Viscount kexen

Saksun är förtrollande vackert. En lagun av färskt vatten sammanbunden av svart vulkan-sand som leder oss ut till havet. Bergen är gröna med vita ränder av vatten som forsar nerför sidorna. Det är inte svårt att förstå att turister gillar Saksun.

Turen vi går är enkel och barnen hänger lätt med. Många naturliga lekplatser uppenbarar sig under turen och en av pojkarna går lite för långt ut och ramplar i det kalla vattnet. Allt går bra, men vi måste snabbt få honom till bilen eftersom temperaturen i vattnet sällan blir över 5 grader på Färöarna.

Längs vägen får vi stanna flera gånger för att släppa fåren över vägen.

Dagarna på Färöarna går fort. Avresedagen skiner solen och synen från flygplansfönstret är inget mer än fantastisk!

FAKTA

Färöarna

Huvudstad: Tórshavn

Total area: 1 396 km²

Högsta punkt: Slættartindur 882 m

Kustlinje: 1 289 km

Sjöar och floder: 9 km²

Befolkning: strax under 50 000 invånare

Nationaldag: 29 juli (Ólavsøka)

Styrelseskick: Självstyre - inom kungariket Danmark

Parlament: Lagtinget (33 platser)

Medlemskap i EU: Nej

Valuta: Danska kronor (DKK)

Officiellt språk: Färöiska - men alla förstår och talar de nordiska språken

SÅ TAR DU DIG DIT

Flyg: Från Köpenhamn, Bergen, Billund går det direktflyg till Färöarna atlantic.fo

Båt: Färja från Hirtshals till Färöarna två gånger i veckan. smyril-line.se